Anarkistinen kirjasto
Anti-Copyright

Mihail Bakunin
Lisäosa kirjaan Valtiousko ja anarkia
1873

Bakunin: Statism and Anarchy. Cambridge University Press 2005,
198-217

fi.theanarchistlibrary.org

Lisäosa kirjaan Valtiousko ja anarkia

Mihail Bakunin

1873

Väärinkäsitysten välttämiseksi koemme tarpeelliseksi huomauttaa, että sillä mitä kutsumme kansan *ihanteeksi* ei ole mitään tekemistä niiden poliittisten ja sosiaalisten rakenteiden, kaavojen ja teorioiden kanssa, joita porvarilliset oppineet ja harrastelijat huvinsa vuoksi muotoilevat. He tekevät sen irrallaan kansan elämästä, ja armostaan sitten jakelevat sitä *tietämättömille massoille* näiden tulevaisuuden organisaation välttämättömänä muotona. Meillä ei ole mitään uskoa noihin teorioihin, ja jopa niiden parhaimmisto näyttäytyy Prokrusteen vuoteina, liian kapeina voidakseen kattaa kansan elämän suuren ja voimakkaan laajuuden.

Edes kaikista rationaalisin ja syvällisin tiede ei pysty muovaamaan tulevaisuuden sosiaalisen elämän muotoa. Se voi määrittää vain *negatiiviset* olosuhteet, jotka ovat loogista seurausta vallitsevasta yhteiskunnasta. Näin ollen, tällaisen kritiikin keinoin on yhteiskunta- ja taloustiede torjunut perinnöllisen yksityisomaisuuden, ja sen seurauksena ottanut abstraktin, *negatiivisen*, katsantokannan, jossa kollektiivinen omaisuus on tulevaisuuden yhteiskunnallisen järjestyksen perusta. Samaan tapaan se on torjunut valtion

tai valtiouskon perimmäisen ajatuksen, mikä tarkoittaa ylhäältä alas rakentuvaa hallitusta, joka perustellaan jollain kuvitteellisella oikeutuksella, oli se sitten teologinen, metafyysinen, taivaallinen, intellektuaalinen tai tieteellinen. Näin ollen se on ottanut vastakkaisen, tai negatiivisen, position: anarkia. Sillä tarkoitetaan yhteiskunnan kaikkien yksiköiden ja osatekijöiden, sekä niiden vapaaehtoisten federaatioiden, vapaata ja riippumatonta järjestäytymistä alhaalta ylös. Ei minkään edes vaaleilla valitun auktoriteetin käskystä tai jonkun tieteellisen teorian sanelemana, vaan elämän itsensä moninaisten vaatimusten luonnollisen kehityksen tuloksena.

Näin ollen yksikään oppinut ei voi opettaa kansalle tai edes itsekseen määritellä miten ihmiset tulevat elämään sosiaalisen vallankumouksen koittaessa. Se tulee ensisijaisesti syntymään ihmisten kohtaamasta tilanteesta, sekä niistä haluista, jotka toteutuvat ja kaikista voimakkaimmin toimivat heidän sisällään. Se ei tule mistään ylhäältä päin annetuista ohjeista ja selityksistä, eikä mistään vallankumouksen aattona keksityistä teorioista.

Tiedämme, että Venäjällä on nyt kehittynyt erillinen suuntaus, joka kannattaa ryhtymistä niin kutsutuiksi kansan opettajiksi. Sen mukaan kansaa täytyy ensin kouluttaa, koska kansa voidaan lietsoa kapinaan vasta kun se on koulutuksen kautta ymmärtänyt oikeutensa ja velvollisuutensa. Välittömästi herää kysymys: mitä oikein ajattelitte kansalle opettaa? Eikö se ole jotain mitä ette itse tiedä ja voi tietää, jotain mikä täytyy oppia kansalta?

Tästä suuntauksesta tai puolueesta (mikä ei kuitenkaan ole alkuunkaan uusi) voidaan tunnistaa kahdenlaisia ihmisiä.

Suurempi joukko koostuu ahdasmielisistä teoreetikoista, puoskareista, jotka pääosin huijaavat myös itseään. Luopumatta mistään nautinnoista ja eduista, joita vallitseva yhteiskunta rikkaalle ja etuoikeutetulle vähemmistölle suo, he haluavat saavuttaa tai säilyttää mainetta vallankumouksen asialle aidosti omistautuneina henkilöinä, jopa vallankumouksellisina, kunhan se ei tarkoita mitään yletöntä epämukavuutta. Tällaisia herrasmiehiä on Venäjällä noussut esiin aivan liikaa. Ne perustavat kansanpankkeja, kuluttasä. Osanottajina, jotka ovat tuominneet itsensä tuhon tielle. Toimiessaan huolellisesti laaditun täsmällisen suunnitelman mukaisesti, heidän täytyy toimia mitä kurinalaisimmin voidakseen luoda sen yhtenäisyyden, jota ilman ei voi olla voittoa. Heidän täytyy valmistella sekä itsensä että kansa, mutta ei pelkkään epätoivoiseen vastarintaan, vaan myös rohkeaan hyökkäykseen.

Vielä sananen. Älylliseksi proletariaatiksi kutsumamme luokka, joka on jo nyt sosiaalivallankumouksellisessa tilanteessa (eli epätoivoisessa ja mahdottomassa), täytyy kyllästää tietoisella intohimolla sosiaaliseen vallankumoukseen, jos se ei halua nääntyä häpeälliseen yksinäisyyteen. Tämän luokan tehtävä on nyt valmistella, eli organisoida, kansan yleinen vallankumous. Sillä ei ole muuta vaihtoehtoa. Saamansa koulutuksen ansiosta sillä on tietenkin mahdollisuus yrittää päästä johonkin enemmän tai vähemmän tuottavaan asemaan varkaiden, riistäjien ja sortajien kolkoissa riveissä. Mutta sellaisia mahdollisuuksia on kuitenkin yhä vähemmän, joten vain pieni joukko voi päästä niihin. Enemmistölle jää vain petoksen häpeä ja he tulevat kuihtumaan köyhyyteen, merkityksettömyyteen ja juurettomuuteen. Kirjoitamme vain niille, jotka eivät edes osaa ajatella petosta, pitävät sitä mahdottomana.

Katkaisemalla kaikki siteet riistäjien, tuhoajien ja kansan vihollisten maailmaan, heidän tulisi pitää itseään arvokkaana pääomana, joka kuuluu vain kansan vapautumisen asialle. Pääomana, jota tulee käyttää vain yleiseen propagandaan, jolla asteittain herätetään ja organisoidaan universaali kansannousu.

Meidän täytyy ensin vakuuttaa nuo edistykselliset yksilöt – ja heidän kauttaan, jos nyt ei kaikkia ihmisiä niin ainakin huomattava joukko ihmisiä, se kaikista energisin joukko – siitä, että koko kansa, kaikki kylät, piirit ja alueet eri puolilla Venäjää, ja jopa Venäjän ulkopuolella, jakavat saman yhteisen epäonnen ja näin ollen saman yhteisen asian. Meidän täytyy vakuuttaa heidät siitä, että kansan parissa elää näkymätön voima, mitä kukaan tai mikään ei voi pysäyttää, ja jos se ei vielä olekaan vapauttanut kansaa, se johtuu siitä, että se on vahva vain keskittyneenä ja samanaikaisena, kaikkialla, yhdessä, yhteistuumin – jotain mitä se ei tähän mennessä ole ollut. Jos haluamme keskittää tuon voiman, se tarkoittaa sitä, että kylät, piirit ja alueet täytyy saattaa yhteyteen ja organisoida yhteisen suunnitelman mukaan, jolla on vain yksi päämäärä: kansan universaali vapaus. Jos haluamme luoda kansan pariin tunteen ja tietoisuuden aidosta yhtenäisyydestä, täytyy perustaa jonkinlainen kansan sanomalehti – painettu, ladottu, käsinkirjoitettu tai jopa puhuttu – joka levittäisi nopeasti tietoa Venäjän kaikkiin osiin, jokaiselle alueelle, piirille ja kylälle, kaikista talonpoikais- tai tehdaskapinoista, mitä syntyy siellä sun täällä. Se levittäisi tietoa myös Länsi-Euroopan proletariaatin vallankumouksellisista liikkeistä. Tätä kautta maalaiset ja tehdastyöläiset eivät tunne olevansa eristyksissä, vaan päinvastoin tulevat tietämään, että heidän takanaan, saman ikeen alla mutta samojen vapaudellisten intohimojen ja halujen vallassa, on suunnaton ja lukematon työläisten maailma, valmiina universaaliin purkaukseen.

Tämä on vallankumouksellisen propagandan tehtävä ja, sanomme sen nyt suoraan, ainoa tavoite. Kirjallisesti ei ole sopivaa sanoa kuinka nuorisomme tulisi saavuttaa se.

Sanomme vain yhden asian: venäläiset tulevat tunnustamaan koulutetun nuorisomme omanaan vasta kohdatessaan heidät omissa elämissään, omissa onnettomuuksissaan, omassa asiassaan, omassa epätoivoisessa kapinassaan. Nuorison ei tule olla läsnä todistajana vaan aktiivisena osanottajana. Heidän tulee olla kaikkien yleisten, pienten ja suurten häiriöiden ja kansannousujen eturivis-

jaosuuskuntia ja tuottajayhdistyksiä, perehtyvät naisasiaan, tietenkin, ja kovaäänisesti julistavat olevansa tieteen, positivismin ja nykyään myös marxismin kannattajia. Heitä yhdistävä piirre on se, että he eivät tee uhrauksia. He huolehtivat ennen kaikkea omasta rakkaasta persoonastaan samalla kun haluavat esiintyä kaikin puolin edistyksellisinä yksilöinä.

Näiden ihmisten kanssa on turha keskustella, oli heitä sitten kuinka paljon tahansa. Kunnes vallankumous koittaa, heidät voi vain paljastaa ja häpäistä. Kun vallankumous koittaa … no, toivomme niiden häviävän ihan vain itsekseen.

On kuitenkin vielä toinen joukko, joka koostuu rehellisistä ja aidosti omistautuneista nuorista, jotka ovat viime aikoina langenneet tähän puolueeseen ikään kuin epätoivosta, vain koska heistä tuntuu siltä, että nykyisissä olosuhteissa ei ole muuta asiaa ajettavaksi eikä mitään muuta vaihtoehtoa. Emme tässä kuvaile heitä sen tarkemmin, etteivät he herättäisi poliisin huomiota, mutta ne, jotka heidän keskuudestaan lukevat tätä, tietävät kirjotuksemme olevan suoraan heille tarkoitettu.

Haluaisimme kysyä heiltä, mitä he aikovat opettaa kansalle. Haluavatko he opettaa rationaalista tiedettä? Tietääksemme ei. He tietävät varsin hyvin, että hallitus pysäyttäisi kenet tahansa, joka yrittäisi tuoda tiedettä kansankouluihin. He tietävät myös sen, että kansamme on liian köyhää kiinnostuakseen tieteestä. He eivät voi päästä käsiksi teoriaan ennen kuin heidän käytännön olosuhteensa muuttuvat. Ennen kaikkea heidän taloudellisen tilanteensa täytyy muuttua radikaalisti ja heidän täytyy päästä pois yleisestä, lähes universaalista nälästä ja köyhyydestä.

Mutta kuinka rehelliset yksilöt voivat muuttaa ihmisten taloudellista tilannetta? Heillä ei ole valtaa siihen, ja kuten alempana yritämme osoittaa, edes valtion itsensä valta ei kykene parantamaan kansan taloudellista tilannetta. Ainoa mitä se voi kansan puolesta tehdä on lakkauttaa itsensä, kadota, sillä sen olemassaolo ei sovi yhteen sen kanssa mikä on hyväksi kansalle, minkä vain kansa itse voi luoda.

Mitä kansan ystävät sitten voivat tehdä? Yllyttää heitä itsenäiseen aloitteellisuuteen ja toimintaan, ja ennen kaikkea – aivan kuten jopa mainitsemamme puolueen vakaumukselliset kannattajat sanovat – osoittaa heille oman vapautumisensa tiet ja keinot.

Nuo tiet ja keinot voivat olla kahta sorttia. Ne voivat olla puhtaan vallankumouksellisia, ja johtaa suoraan yleisen kansannousun järjestämiseen. Ne voivat olla myös rauhanomaisempia, niin että ne aloittavat kansan vapautumisen aikaansaamalla hidasta mutta järjestelmällistä ja radikaalia muutosta heidän talouselämäänsä. Tämä toinen tapa, mikäli sitä aidosti noudatetaan, sulkee tietenkin ulos porvarillisten taloustieteilijöiden suuresti rakastamat kuluneet saarnat säästäväisyydestä, sillä työväestöllä yleisesti ja työväestöllämme erityisesti ei ole yhtään mitään mitä säästää.

Mutta mitä rehellinen yksilö voi tehdä saadakseen ihmisiä hitaan mutta radikaalin taloudellisen muutoksen tielle? Tulisiko heidän perustaa kylille sosiologian oppituoleja? Ensinnäkään, isällisen valpas hallituksemme ei taaskaan sallisi sitä. Toisekseen, maalaiset eivät ymmärtäisi siitä mitään ja vain nauraisivat professoreille. Ja lopulta, sosiologia itsessään on tulevaisuuden tiede. Nykyisellään se on verrattoman paljon rikkaampi ratkaisemattomien kysymysten kuin positiivisten vastausten suhteen, ja jopa huolimatta siitä tosiasiasta että köyhillä maalaisilla ei ole aikaa opiskella sitä, heihin voi vaikuttaa vain käytännöllisellä toiminnalla, ei teorialla.

Mistä tuo käytännöllinen toiminta sitten voi koostua? Tulisiko sen tärkeimpänä, ellei ainoana, päämääränä olla maalaisten suunnattoman massan saattaminen itsenäisen taloudellisen muutoksen tielle nykypäivän sosiologian hengessä? Se ei voi koostua mistään muusta kuin työläisseurojen sekä luotto-, kulutus- ja tuottajaosuuskuntien muodostamisesta. Etenkin tuottajaosuuskunnista, koska ne johtavat muita keinoja suoremmin työväen vapautumiseen porvarillisen pääoman vallasta.

Mutta onko tuollainen vapautuminen mahdollista nykyyhteiskunnan taloudellisissa olosuhteissa? Faktoihin perustuva tiede, joka on viimeisen kahdenkymmenen vuoden aikana tehnyt

tsaarinuskonsa suhteen kuinka pilvessä tahansa, hän on vihdoinkin alkanut ymmärtää sen myös itse. Voisiko hän mitään muutakaan! Jo kymmenen vuoden ajan on Venäjän kaikilta kolkilta lähetetty edustajia viemään vetoomuksia tsaarille. Kaikki ovat kuulleet tsaarilta itseltään vain yhden ja saman vastauksen: *”Teillä ei tule olemaan enempää vapauksia!”*

Sanokaa mitä sanotte, Venäjän maalainen voi olla tietämätön, mutta ei hölmö. Kun hänellä on näin paljon faktoja hampaissaan ja niin paljon kidutuksen jälkiä ihollaan, hänen täytyisi olla umpihölmö ollakseen ymmärtämättä ainakin sitä, että hänellä ei ole tsaaria pahempaa vihollista. Vallankumouksellisen propagandan välittömin ja tärkein tehtävä on selittää se hänelle ja käyttää kaikkia keinoja, jotta hän voi myös tuntea sen. Lukemattomien traagisten ja murheellisten tapausten avulla, joilla kansan arki on täytetty, voi osoittaa kuinka kaikki virkavallan, maanomistajien, pappien, ja *kulakkien* tekemät raakuudet, varkaudet ja ryöstöt, jotka tekevät maalaisen elämän mahdottomaksi, tulee suoraan tsaarin vallasta, nojaavat siihen ja ovat mahdollisia vain sen takia. Lyhyesti sanottuna, tulee osoittaa, että maalaisen niin paljon vihaama valtio on tsaari itse, eikä muuta kuin tsaari.

Mutta se ei riitä. Kommuunien itseriittoisuus, eristyneisyys ja paikallisen maalaismaailman irrallisuus on suurin puute, mikä tällä hetkellä halvaannuttaa ja estää yleisen kansannousun Venäjällä. Meidän tulee kaikin keinoin murtaa tuo eristyneisyys ja tuoda vallankumouksellisen ajattelun, tahdonvoiman ja toiminnan elinvoimainen virtaus noihin erillisiin maailmoihin. Meidän täytyy yhdistää kaikkien kylien, piirien ja – jos mahdollista – alueiden parhaat maalaiset, maaseudun edistykselliset yksilöt ja luonnolliset vallankumoukselliset. Siellä missä se on mahdollista, meidän tulee luoda sama elinvoimainen yhteys maalaisten ja tehdastyöläisten välille. Nämä yhteydet eivät voi olla muuta kuin henkilökohtaisia. Mitä parhainta harkintaa noudattaen, tietenkin, jokaisen kylän, piirin ja alueen parhaat ja edistyksellisimmät maalaiset täytyy saada tuntemaan kaikkien muiden kylien, piirien ja alueiden vastineensa.

Annetaan heidän yrittää, jos he eivät näe vaihtoehtoa. Mutta annetaan heidän myös tietää, että se ei todellakaan auta riittävästi köyhän ja kärsineen kansamme vapautumisessa ja pelastumisessa.

Toinen suuntaus on militantti, kapinallinen. Siihen me uskomme, ja se on ainoa, mistä odotamme tuloksia.

Epäilemättä kansamme tarvitsee apua. Heidän tilanteensa on niin epätoivoinen, että mikä tahansa kylä voidaan nostattaa ilman ponnisteluja. Vaikka kansannousu on aina hyödyllinen, päättyi se kuinka epäonnisesti tahansa, yksittäiset purkaukset ei riitä. Kaikkien kylien täytyy nousta samaan aikaan. Stenka Razinin ja Pugatsevin johtamat suuret kansanliikkeet osoittavat sen olevan mahdollista. Nuo liikkeet osoittavat, että ihanne tosiaan elää kansan tietoisuudessa ja he haluavat sen toteuttaa. Noiden liikkeiden virheistä voimme päätellä, että tuo ihanne pitää sisällään perustavanlaatuisia puutteita, jotka ovat estäneet sitä toteutumasta.

Olemme tunnistaneet nuo puutteet ja vakuuttuneet siitä, että vallankumouksellisen nuorison välitön velvollisuus on paikata ne, pyrkiä kaikin tavoin taistelemaan niitä vastaan kansan tietoisuudessa. Kuten olemme osoittaneet, tuon taistelun mahdollisuudet juontuvat siitä, että se on jo kauan sitten alkanut kansan itsensä parissa.

Sotaa patriarkaalisuutta vastaan käydään nyt käytännössä kaikissa kylissä ja perheissä. Kommuuni ja *mir* ovat nyt vihatun valtiovallan ja byrokraattisen mielivallan välineitä niin laajalti, että kapina jälkimmäistä vastaan muuttuu samassa hetkessä kapinaksi kommuunin ja *mirin* despotismia vastaan.

Jäljelle jää tsaarinpalvonta. Uskomme sen heikentyneen kansan tietoisuudessa huomattavasti viimeisen noin kymmenen vuoden aikana, kiitos viisaan ja filantrooppisen keisari Aleksanterin. Aatelista orjanomistajaa ei enää ole, ja se oli se ukkosenjohdatin, mikä keräsi kansan raivon synnyttämät salamat. Edelleen on maata omistavia aatelisia, kauppiaita, rikkaita *kulakkeja* sekä etenkin tsaarin enkeleitä, virkamiehiä. Mutta virkamies toteuttaa tsaarin tahtoa. Oli maalainen sitten ollut kuinka järjettömän historiallisen

sarjan kokeita useissa maissa, vastaa yksiselitteisesti: ei. Lassalle (jonka seuraajia emme missään nimessä ole) osoitti pamfleteissaan mitä kirkkaimmalla ja kansatajuisimmalla tavalla, että se ei ole mahdollista. Kaikki tuoreimmat taloustieteilijät ovat samaa mieltä, jopa vakavasti otettavat porvarilliset taloustieteilijät, kuinka vastahakoisesti tahansa he sitten haluavatkin paljastaa osuuskuntajärjestelmän kyvyttömyyden. Osuuskuntia kun perustellusti pidetään ukkosenjohdattimina, joiden tarkoituksena on suojella sosiaalisen vallankumouksen salamoinnilta.

Internationaali on omalta osaltaan vuosien varrella nostanut useasti esiin kysymyksen osuustoiminnallisista yhdistyksistä. Useiden keskustelujen pohjalta se tuli seuraavaan lopputulokseen, joka esitettiin Lausannen kongressissa 1867 ja vahvistettiin Brysselin kongressissa 1868.

Yhteistyö sen kaikissa muodoissa on epäilemättä tulevaisuuden tuotannon rationaalinen ja oikeudenmukainen muoto. Mutta saavuttaakseen tavoitteensa – työläisten vapaus ja täysi korvaus ja tyydytys tehdystä työstä – kaikista maan ja pääoman muodoista täytyy tulla kollektiivista omaisuutta. Siihen asti osuustoiminta tulee pääosin murskautumaan suurpääoman ja suurmaanomistajien kaikkivoipaisen kilpailun alle. Niissä harvinaisissa tapauksissa, joissa jotkut enemmän tai vähemmän eristyneet tuottajayhdistykset onnistuvat kestämään ja selviytymään tässä taistelussa, menestyksen lopputulos ei tule olemaan mitään muuta kuin onnekkaiden kollektivistien uuden etuoikeutetun luokan nouseminen proletariaatin köyhien massojen keskuudesta. Näin ollen talouden vallitsevissa olosuhteissa osuuskunta ei voi vapauttaa työtätekeviä massoja. Joka tapauksessa, siitä on tälläkin hetkellä suurta hyötyä siinä, että se totuttaa työläiset yhdistymään, järjestäytymään ja hoitamaan itsenäisesti omia asioitaan.

Kiistämättömien hyötyjen tunnustamisesta huolimatta osuustoimintaliike on kuitenkin viime aikoina heikentynyt huomattavasti Euroopassa, vaikka se alkuun kasvoikin nopeasti. Syy on hyvin yksinkertainen: kun he menettivät uskonsa mahdollisuuteen vapau-

tua tällä tavoin, työtä tekevät massat eivät pitäneet enää tarpeellisena hankkia käytännön taitojaan tätä kautta. Kun he menettivät luottamuksen tavoitteidensa saavuttamiseen, he alkoivat halveksua myös siihen johtavaa tietä – tai, pikemminkin, johtamatonta tietä. Heillä ei ole aikaa voimisteluharjoituksille, vaikka niistä voisikin olla hyötyä.

Se mikä on totta lännessä ei voi olla valhetta idässä. Emme usko, että osuustoimintaliike voisi saada mitään huomattavaa aikaiseksi Venäjällä. Osuustoiminnan mahdollisuudet ovat tänä päivänä Venäjällä vielä huonommat kuin lännessä. Yksi sen menestyksen keskeisin osatekijä, siellä missä se on menestynyt, on ollut yksilöllinen aloitteellisuus, kestävyys sekä kyvykkyys, mutta yksilöllisyys on lännessä kehittynyt paljon pidemmälle kuin Venäjällä, jossa edelleen vallitsee laumavaistot. Lisäksi sekä poliittiset että sosiaaliset ulkoiset olosuhteet sekä lännen koulutustaso ovat verrattain suosiollisempia osuuskuntien muodostamiselle ja kehittämiselle. Siitä huolimatta osuustoimintaliike on alkanut heikentyä lännessä. Kuinka se sitten voisi kukoistaa Venäjällä?

On sanottu, että venäläisten laumamainen luonne saattaa olla hyödyksi osuustoiminnan kannalta. Edistys sekä työn organisoimisen, tuotannon ja tuotteiden jatkuva kehitys, joita ilman eriarvoisesta tilanteesta lähtevä taistelu pääoman kilpailua vastaan ei ole ollenkaan mahdollista, ei sovi yhteen rutiinia suosivan laumamaisen mentaliteetin kanssa. Osuustoiminta voi näin ollen kukoistaa Venäjällä vain kaikista mitättömimmässä ja vähäisimmässä mittakaavassa, ja vain niin pitkään kun pääoman kaikensortava voima ja hallituksen vielä sortavampi voima eivät huomaa ja tunne sitä.

Ymmärrämme kuitenkin varsin hyvin miksi nuoret lähtevät mukaan osuustoimintaliikkeeseen, kun eivät näe mitään muuta vaihtoehtoa. Toisaalta he ovat liian rehellisiä ja tosissaan viihdyttääkseen itseään liberaalilla sanahelinällä ja naamioidakseen itsekkyytensä ahdasmielisen teoreettisiin, sieluttomiin ja merkityksettömiin oppineiden hölynpölyyn. Toisaalta he ovat liian eläviä ja intohimoisia pystyäkseen olemaan kädet taskuissa, häpeällisessä toi-

yhdessä ja sen tuotto, tai tuoton arvo, jaetaan tasan mitä oikeudenmukaisimmin. Tässä ei nyt tarkoiteta laillista vaan inhimillistä oikeutta, jossa vahvoilta ja kyvykkäiltä vaaditaan enemmän kuin heikoilta ja kyvyttömiltä, mutta tuotteita ei jaeta tehdyn työn vaan tarpeiden mukaan.

Näin he toivovat saavansa maalaiset mukaansa esimerkin avulla. Kollektiivisen työn organisoinnista toivotaan etenkin saatavan suuria hyötyjä. Sama toivo oli Cabet'lla, kun hän vuoden 1848 epäonnistuneen vallankumouksen jälkeen lähti ikarialaistensa kanssa Amerikkaan perustamaan Uutta Ikariaa. Se oli olemassa vain hyvin lyhyen aikaa, ja tulee huomata, että Amerikan maaperä on paljon suotuisampi tuollaiselle kokeilulle kuin Venäjän. Amerikassa vallitsee täysi vapaus, kun siunatulla Venäjällämme… vallitsee tsaari.

Nuo, jotka pyrkivät rauhanomaisesti valmistelemaan ja taivuttelemaan kansaa menevät toiveissaan kuitenkin pidemmälle. Järjestämällä oman arkensa yksilön täyden vapauden perustalle, he haluavat torjua venäläisen orjuuden perustalla olevaa katalaa patriarkaalisuutta. He haluavat iskeä tärkeimmän sosiaalisen paheemme juurille ja näin ollen suoraan edesauttaa kansan ihanteen korjaamista ja levittää heidän keskuuteensa oikeuden, vapauden ja vapautumisen menetelmien käytäntöjä.

Hyvää, todella ylevää ja jaloa, mutta tuskin on toteutettavissa. Ja vaikka se onnistuisi jossain, se olisi vain pisara meressä, eikä pisara riitä valmistelemaan, herättämään ja vapauttamaan kansaa. Siihen tarvitaan paljon voimavaroja ja suuri määrä elinvoimaa, mutta tulokset tulevat jäämään äärimmäisen pieniksi.

Ne, jotka tekevät tällaisia suunnitelmia ja pyrkivät aidosti niitä toteuttamaan, toimivat epäilemättä silmät ummessa, jotta eivät näkisi venäläistä todellisuuttamme sen kaikessa karmeudessaan. Ei ole vaikea ennustaa niitä karmeita pettymyksiä, joita he tulevat kohtaamaan heti yrityksensä alkumetreillä. Muutamaa harvaa – ja hyvin harvaa – onnellista poikkeusta lukuun ottamatta suurin osa niistä ei tule pääsemään alkua pidemmälle eikä niillä ole voimaa jatkaa.

aikaan toisaalta valtion työkaluja ja toisaalta rikkaiden talonpoikien, *kulakkien*, palvelijoita. Tällaisissa olosuhteissa kommuuneista hävisi viimeisetkin rippeet oikeudesta, totuudesta ja yksinkertaisesta ihmisyydestä. Valtion verot ja velvoitteet rauniottivat kommuunit, jotka puristettiin virkavallan mielivallan alle. Enemmän kuin koskaan yksilölle jäi ainoaksi turvaksi rosvous, koko kansalle universaali kansannousu, vallankumous.

Mitä älyllinen proletariaatti voi tällaisessa tilanteessa tehdä? Mitä rehellinen, aito, läpeensä omistautunut sosiaalivallankumouksellinen nuoriso voi tehdä? Epäilemättä heidän täytyy mennä kansan pariin, sillä tänä päivänä – ja tämä pätee kaikkialla, mutta etenkin Venäjällä – kansan ulkopuolella, monimiljoonaisten työtätekevien massojen ulkopuolella, ei ole sen koommin elämää, aatetta kuin tulevaisuutta. Mutta kuinka ja miksi heidän tulee mennä kansan pariin?

Tällä hetkellä, Netsajevin jupakan valitettavan lopputuloksen jälkeen, mielipiteet jakautuvat todella paljon. Ajatusten yleisestä hämmennyksestä on kuitenkin nousemassa kaksi vastakkaista päälinjaa. Toinen on luonteeltaan enemmän rauhaa rakastava ja valmisteleva, toinen taas kapinallinen ja pyrkii suoraan järjestämään kansan puolustuksen.

Ensimmäisen suuntauksen kannattajat eivät usko vallankumouksen mahdollisuuteen nykyhetkessä. Mutta koska he eivät voi eivätkä aio pysyä kansan kurjuuksien passiivisina sivustakatsojina, he ovat päättäneet mennä kansan pariin jakaakseen tuota kurjuutta heidän kanssaan, veljellisesti. Samalla he pyrkivät oman esimerkkinsä avulla neuvomaan ja valmistelemaan heitä käytännössä, ei teoriassa. Jotkut menevät tehdastyöläisten pariin ja yrittävät levittää kommunalismin henkeä työskentelemällä tasaveroisesti heidän kanssaan…

Toisen yrittävät perustaa maaseutuyhteisöjä. Maan yhteiskäytön lisäksi, minkä maalaiset tuntevat todella hyvin, he tuovat myös uuden periaatteen, joka on maalaisille yhä tuntematon mutta taloudellisesti välttämätön: periaate siitä, että yhteismaata viljellään

mettomuudessa. Tämä ainakin antaa heille mahdollisuuden saada kontaktia työläisiin, liittyä heidän joukkoihinsa ja, mikäli mahdollista, yhdistää heidät jonkun päämäärän saavuttamista varten. Se on paljon rohkaisevampaa ja hyödyllisempää kuin olla tekemättä mitään.

Tältä kantilta katsottuna meillä ei ole mitään osuustoimintaa vastaan. Samaan aikaan olemme kuitenkin sitä mieltä, että siihen ryhtyvien nuorten ei tule pettää itseään tavoitteidensa suhteen. Suurissa kaupungeissa ja tehdaspaikkakunnilla työläisten parissa saatavat tulokset voivat olla huomattavia. Niillä ei kuitenkaan tule olemaan paljoa merkitystä maalaisväestön parissa, jossa ne hukkuvat kuin hiekanjyvät arolle, pisarat valtamereen…

Mutta onko tosiaan niin, että Venäjällä ei tänä päivänä ole mitään muuta vaihtoehtoa, mitään muuta asiaa kuin osuustoiminta? Mielestämme ei.

Venäläisten keskuudessa esiintyy mielestämme kaksi sosiaalisen vallankumouksen edellytyksenä toimiva keskeistä osatekijää. He voivat valittaa hillitöntä köyhyyttä ja maaorjuutta. Heidän kärsimystään ei voi mitata ja he eivät kanna sitä kärsivällisesti vaan syvässä epätoivossa, mikä on historian kuluessa jo kahdesti löytänyt kanavansa hirmuisista purkauksista – Stenka Razinin ja Pugatsevin kansannousuista – eikä se tähän päivään mennessä ole lakannut ilmaisemasta itseään paikallisten talonpoikaiskapinoiden muodossa.

Mikä sitten estää heitä toteuttamasta voittoon asti vievää vallankumousta? Puuttuuko heiltä yhteinen ihanne, mikä pystyisi antamaan vallankumoukselle yleisen merkityksen? Jotain mikä antaisi sille selkeästi määritellyn päämäärän, jota ilman samaan aikaan tapahtuva universaali koko kansan kapina ja siitä seuraava vallankumous ei olisi mahdollinen? Mutta olisi väärin sanoa että venäläiset eivät olisi jo kehittäneet tuollaista ihannetta.

Jos sellainen ihanne ei olisi ihmisten tietoisuudessa, ainakin pääpiirteissään, kaikki toivo Venäjän vallankumouksesta voitaisiin hylätä, koska sellainen ihanne nousee rahvaan elämän perimmäisis-

tä syvyyksistä. Se on ihmisten historiallisten kokemusten tuotosta, heidän ponnisteluidensa, kärsimystensä, mielenilmaustensa ja taistelunsa tulosta. Samaan aikaan se on peittelemätön ilmaus heidän todellisista vaatimuksistaan ja toiveistaan, jotain mikä on aina yksinkertaista ja kaikkien käsitettävissä.

Jos ihmiset eivät itse kehitä tätä ihannetta, kukaan ei tietenkään voi sitä heille antaa. Yleisesti ottaen täytyy panna merkille, että kenellekään – ei yksilölle, yhteisölle tai kansalle – voi antaa sitä mitä heillä ei jo ole, ei edes pelkässä alkeismuodossa vaan jossain määrin kehittyneenä. Tarkastellaan yksilöä. Jos ajatus ei ole hänessä jo valmiiksi elinvoimaisena vaistona, ja enemmän tai vähemmän selvänä käsityksenä, joka toimii tuon vaiston ensimmäisenä ajatuksena, hänelle ei voi sitä koskaan selittää tai saada häntä ymmärtämään sitä. Katsotaan kohtaloonsa tyytyväistä porvaria. Voitko koskaan kuvitella pystyväsi selittämään hänelle proletariaatin oikeuden täyteen inhimilliseen kehitykseen ja yhtäläiseen osallistumiseen sosiaalisen elämän kaikkiin nautintoihin, tyydytyksiin ja siunauksiin, tai osoittamaan hänelle sosiaalisen vallankumouksen oikeutuksen ja terveellisen välttämättömyyden? Et, ja jos olet yhtään tolkuissasi, et edes yritä. Miksi et? Koska tulet vakuuttumaan siitä, että vaikka tuo porvari olisi luonteeltaan hyvä, älykäs, jalo, ylevämielinen ja oikeudenmukainen – voit nähdä mitä myönnytyksiä tässä teen, mutta tuollaisia porvareita ei kovin montaa löydy – vaikka hän olisi koulutettu, jopa oppinut, hän ei silti ymmärtäisi sinua eikä ryhtyisi vallankumoukselliseksi. Ja miksi ei? Siitä yksinkertaisesta syystä, että hänen elämänsä ei ole kehittänyt hänelle sellaisia vaistonvaraisia pyrkimyksiä, jotka vastaisivat sosiaalivallankumouksellista ihannettasi. Toisaalta, jos hänellä olisikin tuollaisia pyrkimyksiä, joko sitten alkeismuodossa tai kaikista järjettömimmässä käsitteiden sekamelskassa, niin vaikka hänen yhteiskunnallinen asemansa kuinka paljon miellyttäisi hänen aistejaan ja tyydyttäisi hänen turhamaisuuttaan, hän ei pystyisi olemaan levollisesti itsensä kanssa.

Toisaalta taas, otetaan kaikista vähiten koulutettu ja kaikista naurettavin kaveri: jos vain voit löytää hänestä sosiaalivallankuten Vale-Dmitrin selkkauksessa, Stenka Razinin ja Pugatsevin vallankumouksissa sekä Novgorodin kansannousussa tsaari Aleksein valtakauden alussa, kommuunit pyrkivät omasta aloitteestaan luomaan tällaisen terveellisen siteen.

Kommuunien lukumäärää ei voi laskea ja niiden yhteinen ”tsaari ja pikkuisä” istuu liian korkealla niiden yläpuolella – vain hieman Jumalasta alempana – hallitakseen niitä henkilökohtaisesti. Jos itse Jumala tarvitsee lukemattomien enkeleiden apua maailman hallitsemisessa – serafimien, kerubien, arkkienkelien, kuusisiipisten enkelien ja normaalisiipisten enkelien – niin ei tsaarikaan pärjää ilman virkamiehiä. Hän tarvitsee armeijan sekä siviili-, oikeus- ja poliisihallinnon. Näin ollen tsaarin ja kansan välissä, tsaarin ja kommuunin välissä, on armeija, poliisi ja byrokraatit. Koko keskitetty valtio.

Kuvitteellinen isä-tsaari, kansan vartija ja suojelija, on korkealla, melkein taivaassa, kun taas todellinen tsaari, ruoska-tsaari, varastsaari, tuhoaja-tsaari – valtio – ottaa hänen paikkansa. Tästä seuraa luontaisesti se tosiasia, että kansamme samanaikaisesti palvoo kuvitteellista tarujen tsaaria ja vihaa valtion muodossa ilmenevää todellista tsaaria.

Kansamme vihaa valtiota ja kaikkia sen edustajia syvästi ja intohimoisesti, olivat ne missä muodossa tahansa. Siitä ei ole kauaa, kun tuo viha vielä jakautui aatelisten ja virkamiesten välille, ja joskus tuntui siltä, että kansa vihasi edellisiä enemmän kuin jälkimmäisiä, vaikka pohjimmiltaan he vihasivat molempia yhtä paljon. Kuitenkin, kun aatelisto alkoi maaorjuuden lakkauttamisen jälkeen rappeutua ja kadota, palata alkuperäiseen asemaansa valtion palvelijaluokkana, kansa alkoi laskea heidät osaksi yleistä vihaansa virkakuntaa kohtaan. Sitä tuskin tarvitsee osoittaa, miten oikeutettua heidän vihansa on!

Valtio murskasi ja korruptoi kerralla venäläisen kommuunin, joka oli jo patriarkaalisuuden korruptoima. Valtion sorron alla kommuunivaaleista tuli petos, ja kansan väliaikaisesti valitsemista yksilöistä – kyläpäälliköistä, vanhimmista ja poliiseista – tuli samaan

Kommuuni on hänen maailmansa. Se ei ole mitään muuta kuin hänen perheensä, klaaninsa, luontainen jatke. Näin ollen siellä vallitsee sama patriarkaalinen periaate, sama halpamainen mielivalta ja sama perustavanlaatuinen tottelevaisuus. Siellä on myös sama sisäinen epäoikeudenmukaisuus ja kaikkien yksilön oikeuksien perustava kieltäminen kuin perheessä. *Mirin* päätökset, olivat ne mitä tahansa, ovat laki. ”Kuka kehtaa käydä *miriä* vastaan!” julistaa hämmentynyt talonpoika. Tulemme näkemään, että *mirin* ulkopuolella, tai pikemminkin yläpuolella, olevien tsaarin, hänen virkamiestensä ja aatelistonsa lisäksi venäläisten keskuudessa on yksilö, joka kehtaa käydä *miriä* vastaan: rosvo, bandiitti. Tästä syystä rosvous on Venäjällä tärkeä historiallinen ilmiö. Venäjän ensimmäiset kapinalliset, ensimmäiset vallankumoukselliset, eli Pugatsev ja Stenka Razin, olivat rosvoja.

Mirissä vain vanhimmilla, perheenpäillä, on oikeus äänestää. Naimaton nuorukainen, tai jopa naimisissa oleva, mutta ei vain ole perustanut omaa talouttaan, ei voi muuta kuin totella ja noudattaa käskyjä. Kommuunin, kaikkien kommuunien, yläpuolella on kuitenkin tsaari, yhteinen patriarkka ja kantaisä, kaikkien venäläisten isä. Hänellä on näin ollen rajaton valta.

Jokainen kommuuni muodostaa itseriittoisen kokonaisuuden. Sen seurauksena – mikä on yksi Venäjän suurimmista epäonnista – yhdelläkään kommuunilla ei ole mitään riippumatonta luontaista sidettä muihin kommuuneihin, eivätkä ne tunne sellaiselle edes tarvetta. Ainoa mikä niitä yhdistää on ”tsaarin ja pikkuisän” kaikista korkein paternaalinen valta.

Sanomme tämän olevan suuri epäonni. On selvää, että yhtenäisyyden puute heikentää kansaa ja tuomitsee kaikki kansannousut väistämättä epäonnistumaan, koska ne ovat lähes aina paikallisia ja eristyneitä. Näin ne vain lujittavat despoottista valtaa. Tämän takia yksi vallankumouksellisen nuorison tärkeimmistä tehtävistä on luoda kaikin mahdollisin keinoin ja kustannuksin elinvoimainen kapinaside eri kommuunien välille. Se on vaikeaa muttei mahdotonta, sillä historia on osoittanut, että levottomina aikoina, kumoukselliseen ajatukseen sointuvia vaistoja ja rehellisiä – vaikkakin epämääräisiä – pyrkimyksiä, niin olivat hänen käsityksensä kuinka alkukantaisia tahansa, älä peljästy. Ota hänet tosissaan, rakkaudella, ja tulet huomaamaan kuinka laajasti ja intohimoisesti hän tulee omaksumaan ajatuksesi – tai, pikemminkin, oman ajatuksensa. Sillä se ei ole mitään muuta kuin hänen oman vaistonsa kirkas, täysi ja looginen ilmenemismuoto. Pohjimmiltaan et ole antanut hänelle mitään, et ole tuonut hänelle mitään uutta, vain selventänyt hänelle sitä mikä hänessä oli kauan ennen kuin kohtasi sinut. Tämän takia sanon, että kukaan ei voi antaa kenellekään mitään.

Mutta jos tämä pitää paikkansa yksilön kohdalla, päteekö se myös kokonaisten kansojen kohdalla. Täytyy olla joko täysi idiootti tai parantumaton teoriapelle voidakseen kuvitella antavansa kansalle jotain, että voisi suoda heille jonkun uuden älyllisen tai moraalisen näkemyksen, uuden totuuden, materiaalisen siunauksen. Ikään kuin näin mielivaltaisesti voisi antaa heidän elämilleen uuden suunnan, tai kuten edesmennyt Tsadajev sanoi kolmekymmentäkuusi vuotta sitten nimenomaan venäläisistä, kirjoittaa heihin mitä haluaa kuin he olisivat puhdasta paperia.

Mitä tähän asti on nähty kaikista suurimpia neroja, vain harva heistä on tosiasiassa tehnyt mitään kansan puolesta. Kansakunnan nerot ovat erittäin aristokraattisia, ja kaikki mitä he ovat tähän asti tehneet on vain auttanut kouluttamaan, vahvistamaan ja rikastuttamaan pientä riistävää vähemmistöä. Kaikkien hylkäämät ja hyväksikäyttämät köyhät massat ovat itse joutuneet raivaamaan oman marttyripolkunsa kohti valoa ja vapautta. Siihen on vaadittu ääretön määrä epämääräisiä ja hedelmättömiä ponnisteluja. Suurimmat nerot eivät ole tuoneet eivätkä voi tuoda yhteiskunnalle uutta sisältöä. Yhteiskunnan luomuksina ne vain jatkoivat ja kehittivät vuosisatojen aikana tehtyä työtä, toivat vain uusia muotoja sisältöön, joka jatkuvasti syntyy uudestaan ja laajenee sosiaalisen elämän liikkeestä itsestään.

Mutta, toistan, kaikista kuuluisimmat nerot eivät ole tehneet mitään, tai korkeintaan hyvin vähän, nimenomaan kansan puolesta, miljoonien työtätekevien proletaarien puolesta. Kansanomainen elämä, siinä tapahtuva kehitys ja edistys, kuuluu yksinomaan kansalle itselleen. Sitä edistystä ei tietenkään saavuteta kirjoista oppimalla vaan se on seurausta kokemuksen ja ajattelun luonnollisesta kasautumisesta, joka välittyy sukupolvelta toiselle. Väistämättömästi mutta hyvin hitaasti se laajentaa ja syventää sisältöään, täydentää itseään ja saavuttaa muotonsa. Ääretön määrä ankaria ja katkeria historiallisia kokemuksia on lopultakin tuonut kaikkien maiden – tai ainakin kaikkien Euroopan maiden – massat tajuamaan sen, että he eivät voi odottaa mitään etuoikeutetuilta luokilta ja nykyisiltä valtioilta tai poliittisilta vallankumouksellisilta yleisesti, ja että he voivat vapauttaa itsensä vain omilla ponnisteluillaan, sosiaalisella vallankumouksella. Se määrittää universaalin ihanteen, joka elää heidän sisällään ja saa heidät toimimaan tänä päivänä.

Elääkö tällainen ihanne venäläisten mielissä? Epäilemättä, eikä tarvitse edes mennä kovin syvälle kansamme historialliseen tietoisuuteen voidakseen määrittää tuon ihanteen pääpiirteet.

Sen ensimmäinen ja tärkein piirre on universaali vakaumus siitä, että maa, kaikki maa, kuuluu kansalle, joka on hiellään sitä kastellut ja käsiensä työllä lannoittanut. Sen toinen pääpiirre on usko siihen, että oikeus käyttää maata ei kuulu yksilölle vaan koko kommuunille, *mirille*, joka väliaikaisesti jakaa sitä yksilöille. Kolmas piirre, yhtä tärkeä kuin kaksi aikaisempaa, on kommuunin lähes täydellinen autonomia ja itsehallinto, mistä johtuu sen kertakaikkinen vihamielisyys valtiota kohtaan.

Nämä ovat kolme pääpiirrettä venäläisten ihanteen takana. Pohjimmiltaan se vastaa täysin sitä ihannetta, joka on viime vuosina kehittynyt latinalaisten maiden proletariaatin tietoisuudessa, jotka ovat huomattavasti lähempänä sosiaalista vallankumousta kuin germaaniset maat. Kolme muuta piirrettä kuitenkin varjostaa venäläisten ihannetta, vääristää sen luonnetta ja hyvin pitkälti estää ja

vat etenkin venäläisten ihannetta. Tulee kuitenkin panna merkille, että kaksi viimeisintä, yksilön tukahduttaminen *mirissä* ja tsaarinpalvonta, ovat itse asiassa seurausta, luonnollista seurausta, ensimmäisestä: patriarkaalisuudesta. Näin ollen patriarkaalisuus on suurin historiallinen paha, joskin valitettavasti hyvin yleinen, mutta jotain mitä vastaan meidän täytyy kaikin voimin taistella.

Tuo paha on vääristänyt koko venäläisen elämän ja antanut sille sen sietämättömät piirteet: hidasjärkisen liikkumattomuuden, toivottoman törkyisyyden, piintyneen valheellisuuden, ahneen tekopyhyyden, ja, lopulta, nöyristelevän orjuuden. Perheen laillinen ja taloudellinen perusta oli tehnyt siitä jo valmiiksi moraalittoman, mutta aviomiehen, isän ja isoveljen hirmuvalta teki siitä tyrannian ja jyräävän väkivallan opiston, silkkaa päivittäistä alhaisuutta ja turmelusta. ”Valkaistu hautaholvi” on täydellinen kuvaus venäläisestä perheestä. Kunnollinen venäläinen perhemies, jos hän on oikeasti hyvä mies mutta vain vähän luonteeltaan heikko, eli hyväntahtoinen sika, viaton ja vastuuton, on olento, jolla ei ole mitään selkeää tietoisuutta mistään, ei täsmällisiä haluja, tekee hyvää ja pahaa välinpitämättömästi ja tahattomasti, lähestulkoon molempia samaan aikaan. Hänen tekojaan ei niinkään määritä päämäärät kuin olosuhteet, mieliala ja etenkin ympäristö. Tottunut tottelemaan perheen sisällä, hän jatkaa tottelemista ja taipuu yhteiskunnan tuulten mukana. Orjaksi hänet on luotu ja orjana hän pysyy, mutta hän ei ole tyranni. Hänellä ei ole voimaa siihen. Näin ollen hän ei ruoski ketään itse, mutta hän tulee varmasti pitämään paikoillaan sitä onnetonta, syyllistä tai syytöntä, jota esivalta haluaa ruoskia. Tuo esivalta näyttäytyy hänelle kolmena tärkeänä ja pyhänä muotona: isä, *mir* ja tsaari.

Jos hän on kuitenkin miehenä silkkaa särmää ja tulta, hän tulee olemaan samaan aikaan sekä orja että despootti. Hän tyrannisoi ketä tahansa tielleen osuvaa, joka on riippuvainen hänen hyvästä tahdostaan. Silti hänen herransa ovat *mir* ja tsaari. Jos hän on perheenpää, hän on kotona rajaton despootti, mutta *mirin* palvelija ja tsaarin orja.

mii syvimpien vakaumustensa mukaisesti. Näin hän tietää aina mitä tehdä ja sanoa, oli tilanne mikä tahansa. Hän voi kaatua, mutta ei häpäistä itseään tai aatettaan. Jos yritämme valheella vapauttaa kansaa, tulemme hämmentymään ja joudumme harhateille emmekä enää pysty näkemään tavoitteitamme. Ja jos meillä on minkäänlaista vaikutusta kansaan, tulemme johtamaan myös heidätkin harhaan – toisin sanoen, tulemme toimimaan taantumuksen hengessä sen hyödyksi.

Näin ollen, syvän vakaumuksellisina ateisteina, uskonnon vihollisina ja materialisteina, tulemme aina puhuessamme ihmisten kanssa uskonnosta puhumaan avoimesti uskonnottomuudestamme – tai vihamielisyydestämme uskontoa kohtaan. Meidän tulee vastata rehellisesti kaikkiin heidän kysymyksiinsä tästä aiheesta, ja mikäli välttämätöntä, eli kun onnistuminen näyttää mahdolliselta, meidän täytyy yrittää perustella ja todistaa heille näkemyksemme oikeellisuus. Mutta meidän ei tule itse etsiä tilaisuuksia tuollaisille keskusteluille. Meidän ei tulisi asettaa uskontokysymystä etusijalle kansan parissa tehtävässä propagandassa. Olemme vakuuttuneita siitä, että se olisi kansan asian pettämistä.

Kansa ei ole sen koommin ahdasmielisiä teoreetikoita kuin filosofejakaan. Heillä ei ole tapana takertua samanaikaisesti useampaan kysymykseen, saati aikaa siihen. Keskittyessään yhteen kysymykseen he unohtavat kaikki muut. Näin ollen meidän täytyy asettaa heidän eteensä se tärkein kysymys, josta heidän vapautensa kaikista eniten riippuu. Mutta tuo kysymys juontuu suoraan heidän välittömästä tilanteestaan, heidän koko olemassaolostaan – se on taloudellinen ja poliittinen kysymys, taloudellinen sosiaalisen vallankumouksen mielessä ja poliittinen valtion tuhoamisen mielessä. Uskontokysymykseen keskittyminen vie vain harhaan todelliselta asialta ja on näin ollen sen pettämistä.

Kansan asia koostuu vain ja ainoastaan heidän ihanteensa toteuttamisesta, ehkä sen korjaamisesta kansan omien halujen pohjalta ja sen suuntaamista kaikista suorimmalle ja nopeimmalle tielle. Olemme maininneet kolme valitettavaa piirrettä, jotka varjostajarruttaa sen toteutumista. Meidän täytyy näin ollen kaikin voimin taistella niitä vastaan, mutta tuokin taistelu on jo olemassa kansan itsensä parissa.

Kolme synkkää piirrettä ovat: (1) patriarkaalisuus; (2) yksilön tukahduttaminen *mirissä*; (3) usko tsaariin.

Kristinuskosta voisi lisätä vielä neljännen piirteen, joko virallisen ortodoksisuuden tai eri lahkojen muodossa. Mielestämme tämä asia ei Venäjällä ole läheskään yhtä tärkeä kuin mitä se on Länsi-Euroopassa, ei vain katolisissa vaan jopa protestanttisissa maissa. Sosiaalivallankumoukselliset eivät tietenkään jätä sitä huomiotta ja tarttuvat jokaiseen tilaisuuteen puhua kansan parissa murhaavaa totuutta Taivaiden Herrasta ja hänen teologisista, metafyysisistä, poliittisista, kurinpitävistä ja porvarillis-taloudellisista edustajista maan päällä. Mutta he eivät aseta uskontokysymystä etusijalle, sillä he uskovat, että kansan taikausko, vaikka onkin tietämättömyyden luonnollinen kumppani, ei juonna juuriaan niinkään heidän tietämättömyyteensä kuin köyhyyteensä, materiaalisiin kärsimyksiin ja siihen uskomattomaan sortoon, jota he joutuvat päivittäin kohtaamaan. Heidän uskonnolliset käsityksensä ja tarunsa, fantastiset mieltymyksensä järjettömyyksiin, ovat ilmiöinä enemmän käytännöllisiä kuin teoreettisia. Näin ollen siinä ei ole niinkään kyse mielenhäiriöstä kuin elämän, tahdon ja intohimon mielenilmauksesta olemisensa sietämätöntä taakkaa vastaan. Kansalle kirkko on jonkinlainen taivaallinen taverna, aivan kuten taverna on jonkinlainen taivaallinen kirkko maan päällä. Niin kirkossa kuin tavernassa he unohtavat, ainakin hetkellisesti, nälkänsä, sortonsa ja kohtaamansa nöyryytyksen, kun he yrittävät turruttaa päivittäisen ahdistuksensa muiston. Mielettömään uskoon toisessa paikassa ja viiniin toisessa. Yksi huume on yhtä hyvä kuin toinenkin.

Sosiaalivallankumoukselliset tietävät nämä asiat ja ovat näin ollen vakuuttuneita siitä, että kansan uskonnollisuus voidaan poistaa vain sosiaalisella vallankumouksella, ei niin kutsuttujen vapaa-ajattelijoiden abstraktilla ja ahdasmielisellä propagandalla. Nuo

herrasmiehet ovat porvarillisia kiireestä kantapäähän, parantumattomia metafyysikoita niin menetelmiensä, elämäntapojensa kuin käytöksensä suhteen, jopa silloin kun kutsuvat itseään positivisteiksi ja uskottelevat olevansa materialisteja. Heistä tuntuu aina siltä, että elämä seuraa ajatuksesta. Näin ollen he uskovat, että ajatusten (heidän köyhtyneiden ajatustensa, tietenkin) tulisi johtaa elämää. He eivät ymmärrä, että asia on juuri päinvastoin. Ajattelu on seurausta elämästä ja ajatusten muuttamiseksi täytyy ensin muuttaa elämää. Kun ihmisille annetaan laaja inhimillinen olemassaolo, heidän ajatustensa syvällinen rationaalisuus tulee ällistyttämään.

Itseään vapaa-ajattelijoiksi kutsuvilla piintyneillä ahdasmielisillä teoreetikoilla on vielä yksi syy tehdä teoreettisesta, uskonnonvastaisesta propagandasta edellytys käytännön toiminnalle. Pääosin he ovat huonoja vallankumouksellisia, pelkkiä omahyväisiä egoisteja ja pelkureita. Lisäksi, yhteiskunnallisen asemansa kautta he kuuluvat koulutettuihin luokkiin, minkä seurauksena he niin runsaasti hellivät sitä mukavuutta ja hienostunutta eleganssia, sekä älyllisen turhamaisuuden tuottamaa mielihyvää, mitä noiden luokkien elämä on täynnä. He ymmärtävät, että yleinen vallankumous on sekä luonteeltaan että päämääriltään karkeaa ja korutonta, että se ei epäröi tuhota sitä porvarillista maailmaa, jossa he niin mukavasti elävät. Näin ollen, huolimatta siitä tosiasiasta, että heillä ei ole minkäänlaista tarkoitusta aiheuttaa itselleen niitä epämukavuuksia, mitä rehellisestä ryhtymisestä vallankumouksen asialle seuraa, eikä heillä ole mitään halua herättää vähemmän liberaalien ja häpeämättömien suojelijoidensa, ihailijoidensa, ystäviensä ja kollegoidensa paheksuntaa, sillä heidän kanssaan he jakavat koulutuksen, maalliset siteet, hienostuneisuuden ja materiaalisen mukavuuden. He yksinkertaisesti pelkäävät eivätkä halua sellaista vallankumousta, joka vetäisisi heidät jalustaltan ja veisi heiltä kaikki nykyisen asemansa tuomat etuoikeudet.

Mutta he eivät halua tunnustaa tätä ja siksi he kokevat olevansa pakotettuja järkyttämään porvarillista maailmaa radikalismillaan ja vetämään puoleensa vallankumouksellista nuorisoa, ja jos

mahdollista, myös kansaa. Kuinka he sitä tekevät? Heidän täytyy järkyttää porvarillista maailmaa mutta ei suututtaa sitä, ja heidän täytyy houkutella vallankumouksellista nuorisoa mutta välttää vallankumouksellinen hornankattila! On vain yksi tie: suunnata kaikki tuo mukavallankumouksellinen raivo Jumalaa vastaan. He ovat niin varmoja hänen olemattomuudestaan, etteivät pelkää hänen vihaansa. Viranomaiset ovat toinen asia – kaikenlaiset viranomaiset, tsaarista aina viimeiseen poliisimieheen! Rikkaat ja mahtavat ovat myös toinen asia, pankkiirista ja veronkerääjäjutkusta aina viimeiseen kulakkikauppiaaseen ja maanomistajaan! Heidän vihansa saattaisi sattua liikaa.

Tällaisen järkeilyn pohjalta he julistavat väsymätöntä sotaa Jumalaa vastaan ja mitä radikaalimmin torjuvat uskonnon kaikissa muodoissaan, vaahtoavat teologiaa, metafyysisiä fantasioita ja kaikkea taikauskoa vastaan. Kaikki tämä tieteen nimissä, jota he tietenkin kantavat mukanaan ja sotkevat kaikkiin jaaritteluihinsa. Samaan aikaan he kuitenkin kohtelevat suurella herkkyydellä kaikkia maailman yhteiskunnallisia ja poliittisia voimia, ja jos logiikan ja yleisen mielipiteen painostamana he sallivat itsellensä noiden voimien torjumisen, he tekevät sen niin kohteliaasti ja maltillisesti, että vain kaikista herkkänahkaisin voisi suuttua heille. Poikkeuksetta he jättävät itselleen kunniallisen perääntymisreitin ja toivovat noiden voimien uudistumista. Heidän kykynsä toivoa ja uskoa niihin on niin suuri, että he uskovat jopa senaatin voivan ennemmin tai myöhemmin muuttua vapauden elimeksi.

Mutta jätetään nämä huijarit ja palataan aiheeseen.

Kansaa ei koskaan tule pettää, ei millään verukkeella tai mitään tarkoitusta varten. Se ei olisi vain rikollista vaan turmiollista vallankumouksen asian kannalta, sillä kaikenlainen petos on jo perimmäiseltä luonteeltaan lyhytnäköistä, pikkumaista, kapeaa, huonoa punosta, joka väistämättä repeää ja paljastuu. Vallankumouksellisen nuorison kannalta se on valheellinen, mielivaltainen ja tyrannimainen tie, jota kansa pitää vastenmielisenä. Ihminen on vahva vain seisoessaan oman totuutensa varassa, kun hän puhuu ja toi-